

1927 malî senesi nihayetine kadar olan emanatı adliye ve bütçe emanatının sureti tesviyesi hakkında ¹/₄₉₄ numaralı kanun lâiyhası ve Maliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Şube 1

Sayı 2000

12 - 5 - 929

B. M. M. Yüksek Reisliğine

1927 senesi maliyesi nihayetine kadar olan emanatı adliye ve bütçe emanatının sureti tesviyesi hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Hey'etinin 1 - 5 - 1929 tarihli içtimainda Yüksek meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe sureti

Hükümeti sakitaca dipozito ve sair suretlerle tevdi edilmiş olan emanatı adliyenin yekûnu mühim bir miktara baliğ olmaktadır.

Bunlardan bir kısmı ahkâmı umumiye müruru zamana uğramış ve bir kısmı da ashabı ortadan kaybolmak dolayisile talep edlimiyerek hesaben devroluna gelmiştir. Hükümeti milliye-nin tessüsünden sora emanatı adliye ve bütçe emanatında mukayyet bir kısım matlubat daha vardır ki bunlar da ashabı tarafından daima müracaat edildiği halde vaziyeti maliyenin ademi müsadesei hasebile tasviye edilmemiştir. Bu kısım matlubattan da müruru zamana uğrayan veya sair kanunî sebepler dolayisile tasviye edilmemesi lâzım gelenleri vardır.

Vaziyet maliye dolayisile mütemadi müracaatları is'af etmemek ve bir çok şikâyata meydan vermek muvafık olamayacağından miktarı mühim bir yekâna baliğ olan salifülârz matlubat için bir tasviye çaresi bulmak ve bunlardan müruru zamana uğrayanlarla manii tasviye olanları tasfiye eylemek mecburiyeti hasıl olmuştur. 927 senesi maliyesi nihayetine kadar emanatı adliye ve bütçe emanatında mukayyet evraka ait evrakı müsbitelerin merkezde teşkil olunacak bir komisyon tarafından celep edilerek birer birer tetkiki ve bunlardan lâzımüttesviye olanların tefrik ve miktarlarının tedeyyün ettirilmesi ve bu kabil alacakların tesviyesini talep için de bir müracaat haddi tayin olunması muvafık ve zaruri görülmüştür. Salifülârz komisyon tarafından hakikî olarak tespit edilecek matlubat için ashabı tarafından (kanunun neşri tarihinden itibaren bir sene zarfında) arzuhallarla mahallî malsandıklarına müracaat edilerek alacaklarının istenilmesi tespit edilmiştir. Bu müddet zarfında şayet ashabı müracaat etmiş ise kendisine alacağı miktarda Hazinece bono verilmesi ve müracaat etmeyenlerin alacaklarında müruru zamana uğratarak Hazine menfaatine saktı olması suretile seneden seneye devredilen ve hesapları karma karışık eden şu vaziyetin önümün alınması düşünölmüştür. Hazine tarafından verilecek bonolar on sene

zarfında müsavi taksitlerle ödeneceğine binaen bu şekli tesviye mali vaziyete sekte iras etmiyeceği gibi ashabının da mağduriyetini mucip olmayacaktır. Çünkü hazinece on sene zarfında ödenmek üzere ashabına verilecek bonolar tedavül edecek ve lâyihamın üçüncü maddesi mucibince Devlet münakasa ve müzayedelerine teminat olarak ta başabaş kabul olabilecektir. Bu maksatlardır ki merbut kanun lâyihası tanzim ve takdim edilmiştir.

T. B. M. M.

Maliye Encümeni

Karar № 44

Esas №

30-5-1929

Maliye Encümeni mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

927 Mali senesi nihayetine kadar olan adı emanetlerle ve bütçe emanetlerinin tesviyesi hakkındaki kanun lâyihası Maliye vekili B. hazır olduğu halde müzakere edildi. Sakit hükümetin bütçeden mütevellit borçlarının mahsubu için 23 nisan 1340 tarihli bir kanun tanzim olunmuş ve bu kanuna 27 kanunsani 926 ve 24 mayıs 928 tarihli kanunlara zeyledilmiştir. Kabul olunan bu hükümlerin tatbiki nihayete ermek üzere bulunmuş ve bu suretle bu kısım borçların hemen kâmilten tespit ve tesviye edildiği anlaşılmıştır.

Zikrolunan kanun ile zeyillerinin mevzuları haricinde kalan ve çoğu adı emanet hesaplarında görülen ve o zamana ait bulunan borçların miktarı hakikaten Devlet borcu sayılması lâzım gelenlerden çok yüksek bir yekûn ifade etmekte ve bu ifade devletin mali itibarına beyhude olarak tesir ve zarar vermektedir. Bundan başka milli hükümet bütçeleri emanet hesaplarında kayıtlı ve kayıtsız bir çok borçlar vardır ki bunların da yekûnu ihmal edilemeyecek derecededir. Hükümetin esbabı mucibesinde de zikredildiği veçhile bu borçların bir kısmı mürûrû zamana oğramış bir kısmı sahipleri bulunmamak dolayısıyla devredile kelmıştır. Diğer bir kısım borçlar da alacaklarla karşılaştırılıp mahsup olunmak icap ettiği halde alâkadarların müracaat etmemesi veya sair sebeplerle yine teraküm edip durmuştur.

Diğer cihetten tesviyesi lâzım gelmiş olan borçlardan bir kısmı da mali vaziyet dolayısıyla tesviye olunamamakta ve binnetice tediye edilen kısımlarda da intizam ve adaletin muhafazası müşkilâti mucip olmaktadır. İşte bu sebepler dolayısıyla hak sahiplerinin hukukunu mümkün mertebe adilâne ve seri bir surette temin edecek ve bu hususta umum alâcâkâlılara şamil olacak bir tesviye çaresi araştırılmaktadır. Bu itibarla hükümetin tasfiye teşebbüsü kabul ve tebrike şayan görülmüştür. Ancak bu arada bulunacak borçların nevi ve mahiyetleri bir birinden ayrı olmak dolayısıyla cümlesinin birden hükümetin teklifinde olduğu gibi on senede ödenmek üzere bonolara bağlanması muvafık bulunmuştur. Bunların içerisinde yatırılmış pey akçası gibi sahipleri tarafından mütemadî müracaatlarla istenilmiş ve fakat her hanki bir sebeble verilmemiş bulunan çok sarih alacaklarda buluna bilir. Evvel emirde bu alacakların anlaşılıp tasnif edilmesi ve sonra meydana çıkacak sınıflara ve baliğ olacak yekûna göre tedbir alınması daha ziyade müsip görülmüş ve hükümetce de esas itibarile bu maksat takip olunduğundan kanunun bu noktadan tadili hususunda mutabık kalmıştır.

Adı emanetlerle bütçe emanetlerinde bulunan mebalîğ Devletün düyununu ifade eylesenkte isede her hangi bir suretle emanete alınmayan ve fakat hak teşkil eden bir diğer alacağından hariçte bırakılmamasını temin için birinci madde tadil ve tavzih edilmiştir.

Lâyihamın birtinci maddesinde yazılan ve bir komisyon teşkiline müteallik olan hükümün ayrıca bir madde ile ifade ve tavzihi faideli bulunarak ikinci madde tanzim kılınmıştır. Tasfiyenin tacili ve halkın hukukunun bir an evvel temini gayesi ile müracaat müddetinin azaltılması muvafık görülmüş ve müracaatlar için 6 ay kâfi bulunmuştur. Müracaatlar nihayet bulup merkezde

toplansak olan emrakin tetkik ve tasnifi ile ve 1930 dan itibaren tesviye edilebilmesi bu işin komison tarafından 6 ay zarfında ikmalini istilzam edemeyeceği hususunda hükümetin nazarı dirketi celp olunmuş ve hükümetçe de bu cihetin teminine çalışılacağı vadedilmiştir.

Bu sebeble müracaat müddeti bir seneden altı aya tenzil olunarak üçüncü madde ana göre tadilolen tanzim ve aynı zamanda müracaat edenlerin haklarının tespit edilmesi için bir vesika verilmesi hususunda ilâve olunmuştur.

Borçların tasnif ve tespiti alacak sahiplerine verilecek vesikaların tertip ve tayini hususunda Maliye Vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek bir talimatnameye ihtiyac olduğundan buna dair de 4. üncü madde ilâve olarak tanzim kılınmıştır.

Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Kâ.	M. M.	Ma. Encümeni reisi namına
İhsan	Emin	Mustafa	Şevket	Refik	Remzi		Remzi

T. B. M. M.

B. Encümeni

Mazbata № 135

Esas № $\frac{1}{164}$

Bütçe Encümeni mazbatası

RIYATETİ CELİLEVE

1927 mali senesi nihayetine kadar olan adi emanetlerle bütçe emanetlerinin tesviyesi hakkında Başvekâletten batezkere gönderilen kanun lâyihası Mali Kanunlar Encümeminin mazbatasile birlikte encümenimize havale buyurulmakla Maliye Vekili Şükrü Beyefendi hazır olduğu halde tetkik edildi.

Sahit hükümetin bütçeden mütevellit düyunu 1340 tarihli mahsubu umumî kanunu ve müzeyyâti ile hemen kâmilen tasfiye edilmiş olduğu halde mezkûr kanun ile zeyilleri mevzuları haricinde ve çoğu adi amanet hesabında mukayyet olmak üzere mühim bir miktarda daha borç görülmektedir. Alınan izahata nazaran bunlardan bir çoğunun hakiki borç olmadığı halde yanlış kayıt neticesi olarak bu manzaramın tahassül ettiği anlaşılmış ve Devletin itibarı ve kuyruğu sıhhati noktasından bir an evvel izalesi lâzım olan şu yanlışlıkların tashihi ile hakiki borçların tespiti ve bir sureti tesviyeye raptı için icap eden tasfiyenin icrası maksadile teklif olunan lâyiha esas itibarile encümenimizce de kabul olunmuştur.

Hükümet lâyihasında bu gibi borçların on senede ve müsavi taksitlerle tesviyesi hakkındaki hüküm, mezarır, borçların henüz hakiki miktardaki taayyür etmemek hasebile muvafık görülmemiş ve bunların tespitile hakiki miktardaki anlaşıldıktan sonra sureti tesviyesinin derpiş edilmesi itibarı malî noktasından da daha musip olacağı mülâhaza edilmiş olduğundan birinci madde, bu esasa göre tadil edildiği gibi müracaat müddeti için tayin olunan bir sene bir an evvel borçların bilinerek tedbirlerin alınması ve halkın daha evvel alacaklarının istifasını temin için dokuz aya tenzil edilmiştir.

Tadilen tanzim kılınan lâyihamın müstacelen müzakeresi istirhamile heyeti celilenin tasvibine arz olunur.

1/6/1929

Niğde	Tokat	Samsun	Kütahya	Isparta	Aydın	R, V
Faik	O. Şevki	Âdil	Niyazi Asım	Mükerrem	Mühendis Mitat	İstanbul
				Elâziz	Erzurum	Fuat
				H. Tahsin	Nafi Atuf	Yozgat
						S, Sirri

Hükümetin teklifi

927 senesi maliyesi nihayetine kadar olan emanatı adiyeye ve bütçe emanatının sureti tesviyesi hakkında

MADDE 1 — 927 senesi maliyesi nihayetine kadar tahakkuk edipte bütçe emanatına alınan ve emanatı adiyede mukayyet bulunan mebaliğa ait evrakı müsbiteler merkezde teşkil olunacak bir komisyonu mahsus tarafından tetkik ve müruru zaman veya sair esbabı kanuniye dolayisile hazineye intikal etmesi lâzımgelen kısmı tasfiye edildikten sonra lâzımüttesviye olanları bono verilmek suretile on sene zarfında müsavi taksitlerle tesviye olunur.

MADDE 2 — Bu suretle alacağı olanlar için müracaat müddeti bir senedir. Bu müddet zarfında mahallî malsandıklarına ba arzuhal müracaatla tesviyesi talep edilmeyen alacaklar hazine lehine müruru zamana uğrar.

MADDE 3 — Birinci madde mucibince verilecek bonolar Hükümet müzayede ve münakasalarında teminat olarak başabaş kabul olunur.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun ahkâmını icraya Maliye Vekili memurdur. 1/5/929

M. M. V.	Ad. V.	Bş. V.
M. Abdülhalik	M. Esat	İsmet
Ma. V.	Ha. V. V.	Da. V.
Ş. Saracoğlu	Ş. Saracoğlu	Ş. Kaya
İk. V.	Na. V.	Mf. V.
M. Rahmi	Recep	Cemal Hüsnü
		S. İ. M. V. V.
		Recep

Maliye Encümeninin tadili

1927 senesi nihayetine kadar olan Hazine borçlarının tesviyesi hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1 — 927 mali senesi nihayetine kadar Milli Hükümet bütçelerine müteallik borçlarla bütçe emanetleri ve adi emanet hesaplarında kayıtlı borçlar 930 senesi Haziranından itibaren tesviye olunur.

MADDE 2 — Birinci maddede yazılı borçlara ait evrak merkezde teşkil olunacak bir komisyon tarafından tetkik edilerek bunlardan müruru zaman veya sair kanunî sebepler dolayisile Hazineye geçmesi icabeden kısmı tasfiye ve tediyesi lâzım gelenler tespit olunur.

MADDE 3 — Birinci madde mucibince alacaklı olanlar için müracaat müddeti bu kanunun neşri tariinden itibaren altı aydır. Bu müddet içinde mahallî en büyük mal memurlarına arzuha ile müracaat etmiyenlerin alacakları Hazine lehine sakıt olur. Müracaat edenlere mal memurluklarınca birer vesika verilir.

MADDE 4 — Bu kanunda yazılı borçların tasnif ve tespiti Maliye Vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunacak bir talimatname ile tesviye olunur.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 6 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye Vekili memurdur.

Bütçe Encümeninin tadili

1927 malî senesi nihayetine kadar millî Hükümet bütçelerine müteallik borçlar hakkında kanun lâyihası

BİRİNCİ MADDE — 1927 malî senesi nihayetine kadar millî Hükümet bütçelerine müteallik borçlarla bütçe emanetleri ve adı emanet hesaplarında kayıtlı borçların alacaklıları Şubat 1930 nihayetine kadar mahallî en büyük mal memurlarına arzıhal ile müracaat etmeğe mecburdurlar. Bu müddet zarfında müracaat etmeyenlerin alacakları hazine lehine sakıt olur. Müracaat edenlere mal memurlarınca bir vesika verilir.

İKİNCİ MADDE — Birinci maddede yazılı borçlara ait evrak merkezce teşkil olunacak bir komisyon tarafından tetkik edilerek bunlardan mürur zaman veya sair kadunî sebepler dolayisile hazineye geçmesi icap eden kısım tasfiye ve tediyesi lâzımgelenler bütçelere mevzu tahsisattan tesviye edilmek üzere tespit olunur.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunda yazılı borçların tasnif ve tesbiti Maliye Vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunacak bir talimatname ile tayin olunur.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye Vekili memurdur.